

A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Karának fejlődési folyamata és fejlesztési lehetőségei

1. Az egyetem hallgatói és oktatói létszámának, valamint hallgatói összetételének alakulása 2004–2008 között

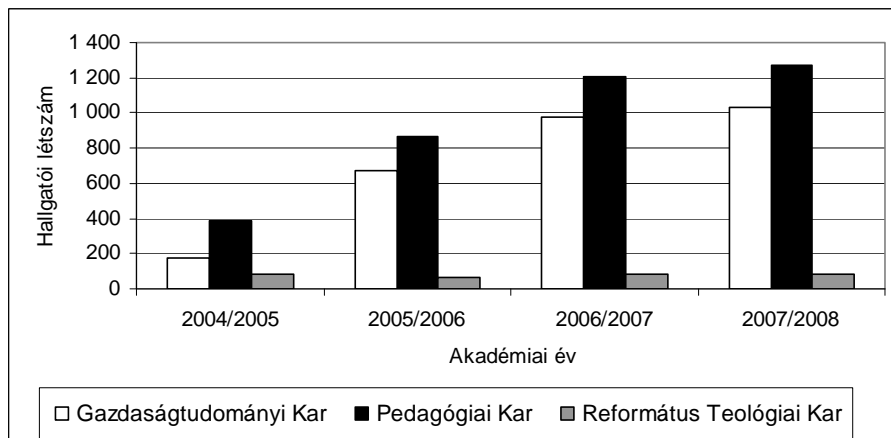
A Selye János Egyetem (SJE) a 2004/2005-ös akadémiai évben indította el képzését. Az azóta eltelt négy évben a három kar hallgatói létszáma a következőképpen alakult.

1. táblázat. A Selye János Egyetem hallgatói létszámának alakulása 2004–2008 között

	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008
Gazdaságtudományi Kar	175	673	978	1 034
Pedagógiai Kar	391	864	1 211	1 275
Református Teológiai Kar	82	65	79	81
Összesen	648	1 602	2 268	2 390

Forrás: Saját szerkesztés az SJE éves beszámolóinak alapján

1. ábra. A Selye János Egyetem hallgatói létszámának alakulása 2004–2008 között



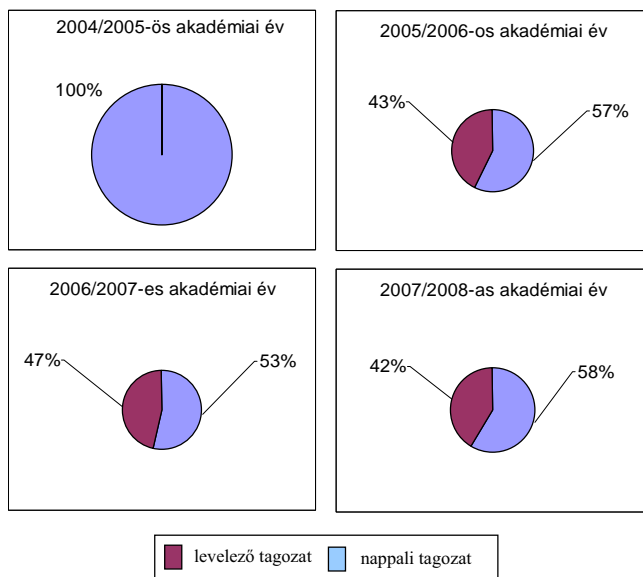
Forrás: Saját szerkesztés

A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Kara hallgatói létszámának alakulása a kar fejlődésének és épülésének lépéseit hűen tükrözi. A 2004/2005-ös akadémiai évben a kar valamennyi beiratkozott hallgatója (175 fő) nappali tagozatos volt, és az akkor induló közgazdaságtan és vállalati menedzsment alapképzési programban (BSc.) vett részt. A képzés egyidejűleg indult Komáromban és Királyhelmeceken. A 2005/2006-os akadémiai évben ugyanezen tanulmányi program már a levelező tagozaton is elindult, ez magyarázza, hogy a hallgatói létszám 175 főről 673 főre növekedett. A 2006/2007-es akadémiai évben a kar egy újabb évfolyammal bővült, a 2007/2008-as akadémiai évben pedig már a mesterképzés is megindult vállalatirányítás szakon. Ezen két év alatt a kar hallgatói létszáma 673 főről 1034 főre nőtt, ebből mesterszinten jelenleg 77 hallgató vesz részt a képzési programban.

A 2008/2009-es tanévben a Gazdaságtudományi Kar hallgatóinak létszáma az alapképzésben nappali és levelező tagozaton együttvéve 250-300 hallgatóval bővíülhet, míg az alapképzés 3. évfolyamában várhatóan 200-250 fő végez és szerez baccalaureusi fokozatot. A mesterképzésben a nappali tagozat mellett levelező tagozaton is elindul a vállalatirányítás tanulmányi program, így az alapképzés abszolvenseinek nagy százaléka várhatóan Komáromban folytatja majd tanulmányait. A kar számít a város vonzáskörzetéhez tartozó magyarországi főiskolai képzésben sikeresen diplomázók (Tatabánya, Győr) jelentkezésére is, akik számára a tanulmányi program alternatívaként jelenhet meg a magyarországi egyetemekkel szemben a mesterszintű diploma megszerzésére. A 2008/2009-es akadémiai évben a Gazdaságtudományi Kar hallgatói létszáma ezek alapján kb. 250-300 hallgatóval bővíülhet.

A hallgatói létszám összetételének egy fontos dimenziója a kar nappali és levelező tagozatos hallgatóinak egymáshoz viszonyított aránya, melyet a 2. ábra szemléltet.

2. ábra. Az SJE Gazdaságtudományi Kara hallgatói létszámának megoszlása levelező és nappali tagozaton 2004–2008 között

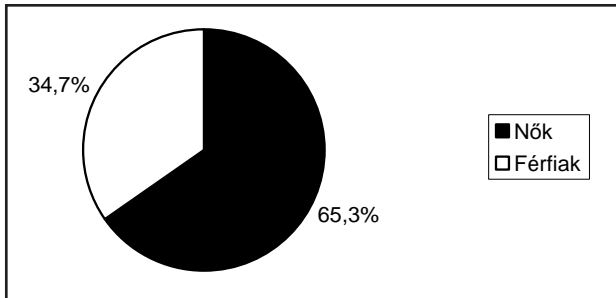


Forrás: Saját szerkesztés az SJE éves beszámolója alapján

A Gazdaságtudományi Kar hallgatói összetétele vizsgálatának további dimenziója a hallgatók nem szerinti megoszlása. A 2007/2008-as akadémiai évben a hallgatói létszám összesen 1034 fővel indult, ebből 359 férfi, 675 pedig nő. Ez a tény azt jelenti, hogy a nők csaknem kétszer annyian vesznek részt az oktatásban, mint a férfiak. A hallgatók nem szerinti megoszlását a 2007/2008-as akadémiai évben a 3. ábra szemlélteti. A hallgatók nemek szerinti megoszlásának mutatószáma az egyetem 2004-es indulásától kezdve 60-65% a nők javára.

A nappali–levelező tagozatos hallgatók szerint elemezve a nemek megoszlásának arányát megállapítható, hogy a nappali tagozatos hallgatók 56,5%-a nő, míg a levelező tagozaton ez az arányszám még magasabb értéket mutat: 77,3%. Ennek feltehetően az az oka, hogy a közigazgatásban dolgozók számára törvényileg előírták a felsőfokú végzettség megszerzését a szakterületeken, s az ebben a szférában dolgozók többsége nő.

3. ábra. Az SJE Gazdaságtudományi Kara hallgatóinak nemek szerinti megoszlása a 2007/2008-as akadémiai évben



Forrás: Akadémický Informačný Systém UJS (AIS UJS)

A Gazdaságtudományi Kar nappali és levelező tagozatos hallgatóinak korszerkezetét a 4. ábra szemlélteti.

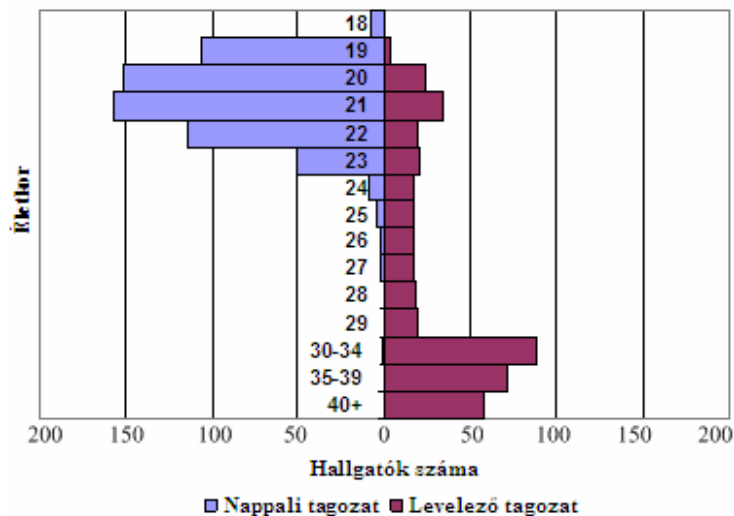
A nappali tagozatos hallgatók átlagéletkora 20,83 év, míg a levelező tagozatos hallgatók átlagéletkora 30,9 év. A Gazdaságtudományi Kar hallgatóinak átlagéletkora a tagozatok összhallgatói létszámának értékével súlyozva 25,06 év.

2. táblázat. Az SJE Gazdaságtudományi Karának oktatói összetétele a 2007/2008-as akadémiai évben

	Főállású oktató	Óraadó oktató	Összesen
Professzor	4	1	5
Docens	1	2	3
Adjunktus	4	3	7
Kutató munkatárs	1	0	1
Tanársegéd	16	19	35
Összesen	26	25	51

Forrás: Saját szerkesztés

4. ábra. Az SJE Gazdaságtudományi Kara hallgatóinak korfája nappali és levelező tagozatos bontásban



Forrás: Saját szerkesztés az AIS UJS adatai alapján

2. A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Karának oktatási vonzáskörzete

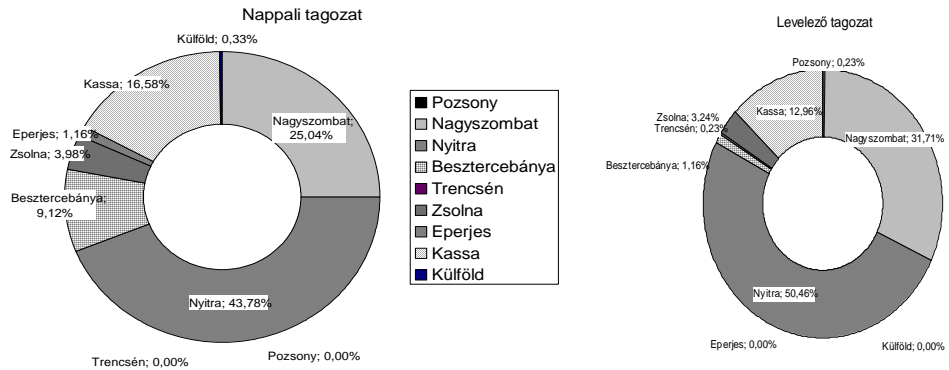
A Selye János Egyetem és a Gazdaságtudományi Kar hallgatói létszáma a 2004/2005-ös akadémiai évtől kezdve a 2006/2007-es akadémiai évig fokozatosan növekedett, elsősorban Dél-Szlovákia magyarlakta területeiről származó hallgatókkal. A legtöbb hallgató a Nyitrai és a Nagyszombati kerületből került ki, ezeken belül is a Komáromi és a Dunaszerdahelyi járásból érkezők voltak többségben. A királyhalmeci kihelyezett tagozatnak köszönhetően fokozatosan emelkedett azon hallgatók létszáma is, akiknek állandó lakhelye a Kassai kerületben van (Sikos T.–Tiner 2007).

A 2007/2008-as akadémiai évben a Gazdaságtudományi Kar legtöbb hallgatója a Nyitrai és a Nagyszombati kerületből jött, ez az összhallgatói létszám mintegy 68,72%-át teszi ki. A harmadik legjelentősebb kerület a Kassai kerület volt (16,58%). Az oktatás nyelve a karon a magyar nyelv, emiatt a nagy többségében szlovákok lakta kerületekből érkező hallgatók száma csekély.

A levelező tagozatos hallgatók esetében ez még dominánsabban jelentkezik, több mint 80%-uk a Nyitrai és a Nagyszombati kerületből érkezik. A távolabbi (Pozsony, Besztercebánya) kerületekből nagy megterhelést jelent a távutazások számára a heti szintű Komáromba utazás. A Kassai kerületből felvett nappali tagozatos hallgatók aránya valójában nem a királyhalmeci kihelyezett tagozat vonzáskörzetét jelenti, mivel Királyhalmecen a 2007/2008-as akadémiai évben csak 2. és 3. évfolyamos, alapképzésben részt vevő hallgatók tanulnak. A jelentkezők alacsony száma miatt ebben az évben nem lett volna racionális levelező tagozaton első évfolya-

mot nyitni Királyhelmeceen, ezért az oda jelentkezők közül többen nappali tagozatos képzésre jelentkeztek át Komáromba.

5. ábra. A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Kara hallgatóinak kerületek szerinti megoszlása, nappali és levelező tagozatos bontásban a 2007/2008-as akadémiai évben



Forrás: Saját szerkesztés az AIS UJS adatai alapján

A kar hallgatóinak relatíve kis hányada (nappali tagozat: 0,33%, levelező tagozat: 0%) külföldi állampolgár. Ez azt jelenti, hogy a kar vonzáskörzete egyelőre nem lépte át az országhatárokat. A schengeni nyitás és a megfelelő marketingkampány várhatóan a szomszédos magyarországi megyék középiskolásait, ill. a baccalaureusi programok (pl. Modern Üzleti Tudományok Főiskolája Tatabánya) diplomásait is Komárom felé irányítja a jövőben.

3. A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Karának feladatai, fejlesztési lehetőségei

Az elemzett adatok alapján megállapítható, hogy a Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Karának hallgatói létszáma dinamikusan növekedett az elmúlt négy évben. A Gazdaságtudományi Kar oktatási vonzáskörzete is folyamatosan nőtt, egyre több felvidéki településről érkeztek hallgatók, mellyel párhuzamosan fejlődött a kar infrastruktúrája is. Jelenleg a hallgatók jól felszerelt és korszerű tantermekben tanulhatnak. A felsőoktatási intézmények közt kialakult egy erős versenyhelyzet a hallgatókért, mely piacon az az intézmény fog több hallgatóra szert tenni, amelyik a hallgatókat leginkább partnerként kezeli, és megpróbál a legtöbb szolgáltatást biztosítani a hallgatók számára. Fontos kérdés természetesen eközben az is, hogy megfelelő legyen az oktatás színvonala, mely egyben záloga is, hogy a hallgatók később a diploma megszerzése után elfoglalhassák a társadalomban azt a helyet, mely révén leginkább szolgálják a közjót. A továbbiakban részletesen kívánunk foglalkozni a lehetséges jövőbeni fejlesztési kérdésekkel.

3.1. A komplex akkreditáció és az egyetem minősítése

A Selye János Egyetem komplex akkreditációja, vagyis az egyetem tevékenységének felülvizsgálata a Szlovák Akkreditációs Bizottság 2008. február 20-i ülésén meghozott határozata alapján 2009. január 1-jén kezdődik (*Rozhodnutie...* 2007). Ennek a vizsgálatnak eredményeképpen a Selye János Egyetem a felsőoktatási törvény 82. paragrafusának 7. bekezdése alapján „univerzitná vysoká škola” – egyetem, „vysoká škola” – főiskola vagy „odborná vysoká škola” – szakfőiskola besorolást kaphat. Ezen a folyamaton Szlovákia valamennyi felsőoktatási intézménye átesik, s az intézmény működésének utolsó hat évét vizsgálják. Azon intézmények esetében, melyek még nem működnek hat éve, az első négy évet vizsgálják. Ebbe a kategóriába került a Selye János Egyetem is.

Az Akkreditációs Bizottság követelményrendszere a következő szempontok alapján vizsgálja az adott oktatási intézményt:

- a) kutatási eredmények;
- b) az intézmény doktori iskolája képzési programjának oktatói- és egyéb feltételeinek megléte;
- c) az intézmény alap- és mesterképzési programjának oktatói- és egyéb feltételeinek megléte.

A Gazdaságtudományi Kar doktori iskola programmal egyelőre nem rendelkezik, így az egyetem minősítéséhez az a) és c) pontokban tud hozzájárulni.

A fenti követelményrendszer a) pontja alapján az egyetem kutatási kimeneteinek, vagyis a publikációs tevékenységnek minősítési szinttől függően egy meghatározott besorolási kategóriába kell kerülnie (4 fokozatú [A, B, C, D] skála, tudományáganként változó kritériumokkal), továbbá a kar oktatói által KEGA, VEGA, APVV vagy meghatározott EU-keretből elnyert kutatási programokból egy főállású oktatóra jutó összegnek el kell érnie a vizsgált időszak alatt egy bizonyos összeget a minősítési szinttől függően. Egyetemi szint esetén a publikációkat tekintve a karok minősítésének 60%-os arányban B kategóriába kell esnie, főiskolai szint eléréséhez a karok minősítésének 60%-os arányban C+ kategóriába kell esnie. Az elnyert kutatási támogatások kritérium esetében egy oktatóra a vizsgált időszakban 60 000 Sk-nak kell jutnia évente egyetemi besorolás eléréséhez, főiskolai szint eléréséhez 40 000 Sk/oktató/év elnyert kutatási támogatást kell kimutatni. A kutatási tevékenységre vonatkozó értékelési kritériumokat további szabályozások pontosítják (lásd *Kritériá...*).

A c) pontba tartozó kritériumok alapján az egy foglalkoztatott egyetemi tanárra jutó hallgatók száma nem haladhatja meg a 20 főt. Az egyetem minősítés megszerzéséhez a minimum elvárás a doktori program és az egy oktatóra jutó 20 főt nem meghaladó hallgatói létszám, míg a főiskolai szint esetében az egy oktatóra jutó létszám nem haladhatja meg a 25 főt. A hallgatói összlétszám vizsgálatokor a levelező tagozatos hallgatók 30%-os súllyal kerülnek beszámításra (*Rozhodnutie...* 2007).

3.2. A tanulmányi programok akkreditációja

A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Kara jelenleg két akkreditált képzési programmal rendelkezik:

3.3.16. – Közgazdaságtan és vállalati menedzsment szak, Vállalati gazdaságtan és menedzsment tanulmányi program. Főiskolai fokozat (BSc.), nappali és levelező tagozatos képzésre egyaránt akkreditált tanulmányi program.

3.3.15. – Menedzsment szak, Vállalatirányítás képzési program. Egyetemi fokozat (MSc.), nappali és levelező tagozatos hallgatók képzésére jogosítja az egyetemet.

A soron következő akkreditációs ciklusban a fejlődéshez szükséges a tantervek felülvizsgálata, a követelményrendszer átértékelése. A fokozatos fejlődéshez az eddig eltelt évek értékelése, visszacsatolás szükséges az egyetemi közösség tagjaitól; az egyes tárgyak oktatásánál pedig elengedhetetlen az oktatóknál és a hallgatóknál felgyülemlett tapasztalatok összegyűjtése és beépítése a tantervbe. A jelenkor követelményeinek megfelelően a minőség javítása érdekében szükséges az egyes oktatott tárgyakon belül a prioritások kialakítása és a hallgatók gyakorlatorientált felkészítése a munkaerőpiac követelményeinek megfelelően. A kar versenyképességének javítása érdekében az oktatott tanulmányi programok megerősítése jelentheti a közeljövő céljait tananyagfejlesztéssel, az órákhoz kapcsolódó jegyzetek készítésével. A kar fejlődéséhez, megerősítéséhez és magához az akkreditációhoz pedig a tanulmányi programokhoz kapcsolódó, szakterületen belül dolgozó, tudományos minősítéssel rendelkező oktatók főállású munkaviszonyba való felvétele szükséges. A foglalkoztatáspolitikai kategóriájában szintén hangsúlyos részt kell képviselnie a fiatal, PhD-képzésben részt vevő oktatók Komáromba vonzásának, akik a jövő generációját jelenthetik a kar oktatói gárdájában.

4. A szakkollégium mint lehetőség a tömegoktatással szemben

A felsőoktatási intézmények forrásaik jelentős részét a hallgatói létszám alapján kapják. Ez a tény a felsőoktatási intézmények között felerősítette a versenyt a hallgatókért, ugyanakkor a felvételi követelményrendszerek fellazulását is eredményezte. Az oktatók ennek következtében nagyobb létszámú csoportokkal találják magukat szemben a szemináriumokon. A felvételi követelmények eltörlése, ill. részleges alkalmazásának eredményeképpen csökkent a felsőoktatásba bekerült hallgatók szaktudásának színvonala is. Az oktatás tömegessé válásával a szemináriumok keretében az egy hallgatóra fordított idő is csökkent.

Véleményünk szerint a tömegoktatás ellen megfelelő módszernek tűnik szakkollégium (Szlovákiában ismeretlen képzési egység) kialakítása. Arra, hogy mit is takar a szakkollégium kifejezés, a legjobb definíció a magyarországi felsőoktatási törvényben található:

„A szakkollégium célja, hogy saját szakmai program kidolgozásával magas szintű, minőségi, szakmai képzést nyújtson, segítve a kiemelkedő képességű hallgatók tehetséggondozását, közéleti szerepvállalását, az értelmiségi feladatokra történő felkészülés tárgyi és személyi feltételeinek megteremtését, a társadalmi problémákra érzékeny, szakmailag igényes értelmiség nevelését. A szakkollégium az önkormányzatiság elvére és a szakkollégisták öntevékenységre épül” (*A felsőoktatásról...* 2005).

A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Kara számára a Harsányi János Szakkollégium jelenti ezt a lehetőséget, melynek alapjait még a Selye János Egye-

temért Alapítvány által működtetett Budapesti Corvinus Egyetem Komáromba kihelyezett tagozata indította el. A Harsányi János Szakkollégium tagjai jelenleg is a kar hallgatóiból kerülnek ki.

A szakkollégium olyan többletértéket jelent, mellyel növelhető a hallgatói elégedettség, növelhető a képzés színvonala és kiemelhetők azon hallgatók, akik többre hivatottak. A szakkollégium infrastrukturális és kapcsolati tőke biztosításával kívánja támogatni a hallgatók kutatási tevékenységét, képzések és tréningek szervezésével pedig a hallgatók elméleti és gyakorlati ismereteit bővíti. Konferenciák és előadások szervezésével (melyeken a tagok aktívan is részt vesznek), neves előadók meghívásával kíván az aktuális kérdésekkel foglalkozni. A szakkollégiumi mozgalom lehetőséget jelent külföldi egyetemek hallgatóival való kapcsolatteremtésre is. A szakkollégium lehetőséget ad arra, hogy a Gazdaságtudományi Kar hallgatói ilyen módon bekapcsolódjanak a kutatásba. A szakkollégium kedvezményrendszerrel is motiválja tagjait, melyért cserébe teljesítményt vár el. A kedvezmények közé többek közt kollégiumi bentlakás, nyomtatási és fénymásolási lehetőség, konferenciákon, nyelv- és ECDL-tanfolyamon való kedvezményes részvétel tartozik. A követelmények: meghatározott tanulmányi eredmény teljesítése, TDK-konferencián való részvétel, félévenkénti kutatási tevékenységről való beszámoló készítése, továbbá a szakkollégium által szervezett féléves kurzusokon való részvétel.

A kar fejlesztéséhez nagyban hozzájárulhat az elitképzés felé való továbblépés, mely doktori iskola kialakítását jelenti.

5. Karrieriroda – híd a nagybetűs életbe

Az egyetemek sikerességének egyik legfontosabb mutatója diplomásaik elhelyezkedése a munkaerőpiacon. A Selye János Egyetemen Gazdaságtudományi Kara eddig egy, az alapképzésben végzős évfolyamot nevelt ki. A 2008/2009-es akadémiai évben ezen évfolyam a mesterszintű képzés elvégzésében is sikeres hallgatói azonban már végleg elhagyják az egyetemet és kikerülnek a munkaerőpiacra, melynek kihívásaira és a megszerzett álláshelyen való helytállásra öt évig készültek. Az egyetem hallgatóinak nagy segítséget jelenthet egy karrieriroda felállítása, amely közvetítőként lépne fel a munkaerőpiac keresleti oldala és a kar végzős hallgatói között. A kar fejlesztési elképzeléseiben szerepel egy ilyen típusú iroda kialakítása is, amely feladatkörét a következő pontokban lehetne összegezni:

- a munkát kínáló cégek és az állást vagy szakmai gyakorlatot kereső hallgatók közti közvetítő szerep;
- állásbörzék lebonyolítása;
- álláskeresést elősegítő kiadványok szerkesztése;
- önéletrajz, pályázati anyagok összeállításában való segítségnyújtás;
- tréningek szervezése, melyeken a hallgatók felkészülhetnek az interjúkra, a munkahelyi követelményekre, Assesment Centerben történő felvételikre;
- üzem- és gyárlátogatások, szakmai utak, kiállítások látogatásainak szervezése;
- munkajogi kérdésekben való segítségnyújtás;
- pályakövetés;

– ösztöndíjprogramok és tanulmányi (Erasmus) csereprogramokban való részvétellel koordinálása.

6. Következtetések

A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Kara a 2004-es indulásától dinamikus fejlődésen, növekedésen ment keresztül, mind hallgatói létszáma, mind oktatói összetétele, mind infrastruktúrája tekintetében. Jelentősen megnőtt a kar vonzáskörzete is, amely kiterjesztésére a határ túloldalán további lehetőségek kínálkoznak. A kar legfontosabb feladatai közé a jelenben az Akkreditációs Bizottság támasztotta követelményeknek való megfelelés tartozik. A közeljövő feladatai pedig a kar megerősítése, az oktatás színvonalának fokozatos emelése, szakmai tárgyak oktatóinak alkalmazása, a tananyagok fejlesztése és a követelményrendszer gyakorlatorientáltabbá tétele. A hallgatói érvényesülés érdekében az elitképzés beidítása, felfuttatása és karrieriroda létesítése jelentheti a kar középtávú fejlesztésének főbb irányvonalait.

Felhasznált irodalom

A Selye János Egyetem akkreditációs anyaga.

2005. évi CXXXIX. törvény a felsőoktatásról. 66. § 4. szakasz .

Kritériá na hodnotenie úrovne výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti v rámci komplexnej akreditácie činností vysokej školy. www.akredkom.sk.

Plán komplexných akreditácií na rok 2008 a 2009 s výhľadom na rok 2010 (uznesenie 36.7.1). www.akredkom.sk.

Rozhodnutie MŠ SR 12. decembra 2007, č. CD-2007-16256/50355-5:071. www.akredkom.sk.

Sikos T. Tamás–Tiner Tibor (szerk.) 2007. *Egy város – két ország. Komárom – Komárno.* Komárom, Selye János Egyetem Kutatóintézete.